

Παύλος Κουβ

Υπάρχει χώρος για νέα κόμματα;

Η βαθύτατη και πολύπλευρη κρίση που βιώνουμε σήμερα υποχρεώνει τους πολιτικούς αναλυτές - δημοσκόπους να προσθέσουν μια νέα κατηγορία στα αναλυτικά εργαλεία τους όταν προσπαθούν να καταγράψουν τις τάσεις του εκλογικού σώματος: το κόμμα του «κανένα». Μια ολοένα αυξανόμενη μερίδα πολιτών στην ερώτηση «ποιο κόμμα είναι ικανό να βγάλει τη χώρα από την κρίση» απαντά «κανένα». Μάλλον όμως δεν πρόκειται για μια τάση αποχής ή αδιαφορίας, αλλά για αδυναμία ταύτισης ή έστω κριτικής στήριξης στους υπαρκτούς σχηματισμούς, στους πολιτικούς που αναφέρονται στους πίνακες των δημοσκοπήσεων. Όπως έχει δείξει και η προϊστορία των πολιτικών κρίσεων, το ερώτημα δεν είναι αν υπάρχει χώρος για νέα κόμματα αλλά ποια θα είναι τελικά αυτά που θα καλύψουν το κενό.

ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ
οι συντριπτικά περισσότεροι πιστεύουν ότι κανένα κόμμα δεν είναι ικανό να βγάλει τη χώρα από την κρίση. Το κόμμα του «κανένα», με κανέναν αρχηγό, θα είχε πάρει κεφάλι αν δεν ήταν ακέφαλο και ασώματο

Κεντροαριστερά χωρίς πολιτική έκφραση

ΤΟΥ
ΑΛΕΞΗ
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ

Τι περιμένουν οι Έλληνες από το πολιτικό τους σύστημα; Λίγα πράγματα. Οι δημοσκοπικές μετρήσεις αντιστοιχούν με την αίσθηση που αποκομίζουμε στις προσωπικές μας συναναστροφές: οι συντριπτικά περισσότεροι πιστεύουν ότι κανένα κόμμα δεν είναι ικανό να βγάλει τη χώρα από την κρίση, κανένας πολιτικός αρχηγός δεν είναι ικανός να ηγηθεί, κανένας πολιτικός σχηματισμός δεν είναι καν ικανός να αντιπολιτευθεί. Το κόμμα του «κανένα», με κανέναν αρχηγό, θα είχε πάρει κεφάλι αν δεν ήταν ακέφαλο και ασώματο. Γιατί αυτό ζούμε σήμερα στην Ελλάδα: την απίσχναση του πολιτικού σώματος.

Η πολιτική, ακούμε συχνά, είναι όπως η Φύση: αποστρέφεται το κενό. Αλλά δεν πρόκειται να τα βγάλουμε πέρα με τα στερεότυπα. Επιπλέον, είναι λάθος, και μάλιστα διπλό. Πριν από σχεδόν τετρακόσια χρόνια η νεογέννητη τότε «πειραματική φιλοσοφία» μάς έμαθε ότι η Φύση καθόλου δεν αποστρέφεται το κενό. Αλλά, ακόμη κι αν αυτό συνέβαινε, οι αναλογίες της πολιτικής με την απρόσωπη Φύση παραμένουν πολύ μακρινές. Το πεδίο της πολιτικής δεν είναι δεδομένο ανιστορικά.

Η συζήτηση μας βγάζει από τα σύνορα της χώρας. Ίσως να βρισκόμαστε εν όψει ενός μετασχηματισμού του δυτικού κόσμου, καθώς οι αλγόριθμοι της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας ξεπερνούν τον πολιτικό λογισμό που συνθέτει τις ατομικές βουλήσεις σε εθνικές συλλογικότητες. Αυτή η συζήτηση, ακόμη κι αν μας αφορά, μας υπερβαίνει. Και δεν είναι λόγος να καλύψουμε τις ιδιαίτερες στρεβλώσεις μας πίσω απ' αυτήν. Στην Ιταλία και στην Ελλάδα, χωρίς ιδιαίτερες αντιστάσεις, εγχώριοι τεχνοκράτες εγκαταστάθηκαν στη θέση εγχώριων πολιτικών προκειμένου να εκτελέσουν τα δημοσιονομικά προγράμματα που απαιτούν εξωχώριοι πολιτικοί καθ' υπαγόρευση εξωχώριων τεχνοκρατών.

Στις δύο περιπτώσεις, τα πράγματα έγιναν αρκετά διαφορετικά. Στην Ελλάδα, το πολιτικό σύστημα κατέφυγε στο κέλυφος ενός τεχνοκράτη με μια ελάχιστη, αλλά σημανίσιμη, αναδιανομή της εξουσίας. Δεν συνέβη βέβαια σχεδιασμού. Οι ντόπιοι πολιτικοί είναι σαν τα γέρικα σκυλιά της εγγλέζικης παροιμίας. Συνεχίζουν τα κόλπα που έμαθαν στα νιάτα τους και που μας έφεραν ως εδώ. Όταν αυτοί οι πολιτικοί ανανεώνουν τις προσδοκίες τους είναι αναμενόμενο οι πολίτες να χάνουν τις δικές τους. Εκείνο που ίσως είναι λιγότερο αναμενόμενο είναι ότι οι πολίτες εμφανίζονται να χάνουν τις προσδοκίες τους συνολικά, δηλαδή να μην περιμένουν ούτε «νέα πρόσωπα και κόμματα». Φαίνεται σαν μια

συνολική παραίτηση των πολιτών από την πολιτική. Αλλά δεν είναι.

Η αδιαμαρτύρητη αποδοχή της τελείως αχρείαστης συμμετοχής ενός ακροδεξιού κόμματος με ρατσιστικές αποχρώσεις στην κυβέρνηση αντισταθμίζεται από την άνοδο της Αριστεράς που αθροίζει προσώρας 40%. Το άθροισμα βέβαια είναι ετερόκλητο, αλλά κατευθύνεται σε αναλογία τρία προς ένα στους εκφραστές της «αντισυστημικής» πολιτικής. Ο χώρος που άδειασε και κατά πλειονότητα μεταφέρθηκε στο «κόμμα του κανένα» είναι ο χώρος της Κεντροαριστεράς. Η Κεντροαριστερά στην Ελλάδα έχασε την πολιτική της έκφραση.

Υπάρχουν περισσότεροι λόγοι για τους οποίους ο αστικός προ-

το μέλλον υπό δύο προϋποθέσεις: (α) ότι θα είχε επιχειρήσει τις δομικές μεταρρυθμίσεις που θα συγκρατούσαν κοντά του τα δυναμικά στρώματα της ελληνικής κοινωνίας, έστω κι αν αυτά προσωρινά κλονίζονταν και συρρικνώνονταν. Και (β) ότι θα είχε πολιτευθεί μεταδίδοντας μια στοιχειώδη αίσθηση κοινωνικής δικαιοσύνης αντί να στραφεί στην αυτοσυντήρηση ενός σκληρού πυρήνα ημετέρων εξαρτημένων από τα ωφέληματα της εξουσίας.

Ετσι, μετά τη βύθιση της χώρας, το διλημματικό σύνθημα μεταφέρθηκε στο εσωτερικό του ΠαΣοΚ: «Αλλάζουμε ή βουλιάζουμε»; Αλλά για να ισχύσει το δίλημμα χρειάζεται να απομένει κάτι που να επιδέχεται εσωτερική αλλαγή. Η ίδια η τακτική του πρώην πρωθυπουργού δείχνει το αντίθετο. Σύμφωνα με τις υφιστάμενες ενδείξεις, ο κ. Παπανδρέου προκρίνει τη σταθεροποίηση του κόμματός του σ' ένα μέγεθος τέτοιο που θα του επιτρέψει να συνεχίσει να το ελέγχει. Η λογική της μικρής πολιτικής ιδιοκτησίας, αν επιβεβαιωθεί, επιβάλλει τη δημιουργία ενός νέου πολιτικού σχηματισμού, ανεξάρτητου από τα πεπρωμένα οικογενειών και προσώπων και ανοιχτού να υποδεχθεί ξανά τους προοδευτικούς πολίτες που περιθωριοποιήθηκαν προσωρινά στο «κόμμα του κανένα» ή διέρρευσαν σε ασταθή γειτονικά σχήματα.

Το ερώτημα λοιπόν για τον σχηματισμό ενός νέου πολιτικού κόμματος δεν αφορά τόσο τις προσδο-

κίες των πολιτών όπως αποτυπώνονται στις δημοσκοπήσεις όσο τη δυναμική των πολιτικών πραγμάτων που ατόνησε στον βαθμό που αποσυνδέθηκε από την κοινωνία. Διότι στην Ελλάδα ζούμε ένα επιπλέον παράδοξο: Τα κόμματα του αστικού χώρου είναι εκείνα που εμφανίζουν και το μεγαλύτερο έλλειμμα εσωκομματικής δημοκρατίας. Και τούτο δεν αποτελεί εσωτερική τους υπόθεση, αλλά αφορά τους ζωτικούς διαύλους ανάμεσα στην πολιτική και στην κοινωνία. Ειδικά ο μεγαλύτερος ασθενής του πολιτικού μας συστήματος, το ΠαΣοΚ, βρίσκεται σε κατάσταση απόλυτης ανομίας: κάθε καταστατική διαδικασία τελεί εν αναστολή, αφημένη στη διακριτική ευχέρεια ενός ληγμένου προέδρου που παρατείνει αυθαίρετα τη θητεία του.

Ίσως, αποκτώντας ένα νέο κόμμα, να ικανοποιήσουμε επιτέλους μια βασική απαίτηση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας: να αποκτήσουμε κόμματα που θα διέπονται από πολιτικό ορθολογισμό στον οποίο δικαιοματικά μετέχουν οι πολίτες. Αυτό δεν μπορεί να συμβεί παρά εις βάρος των αντανάκλαστικών συμπεριφορών της κατεστημένης ελληνικής πολιτικής τάξης. Οι πολιτικοί του θνήσκοντος ΠαΣοΚ που θα το αντιληφθούν έχουν ελπίδες να επιβιώσουν. Ίσως και να ηγηθούν.

Ο κ. Αλέξης Καλοκαιρινός είναι αναπληρωτής καθηγητής στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Ο χώρος που άδειασε και κατά πλειονότητα μεταφέρθηκε στο «κόμμα του κανένα» είναι ο χώρος που εξέφραζε το ΠαΣοΚ

οδευτικός χώρος μπορεί να εκφραστεί μέσα από ένα νέο κόμμα. Η ιστορική χρεοκοπία του ΠαΣοΚ δεν οφείλεται γενικά στην αποτυχία της μνημονιακής πολιτικής. Το κόμμα που κυβέρνησε τα δύο τελευταία χρόνια θα μπορούσε να εισπράξει τη φθορά αλλά και να εγγράψει υποθήκες για

Αποταμιευτικός
Λογαριασμός
«Αξίζει»

Κάθε προσπάθεια αξίζει επιβράβευση.

Αποταμιευτικός Λογαριασμός «Αξίζει» με επιτόκιο 3%* για όλους!

* Το επιτόκιο 3% είναι μικτό ετησιοποιημένο και ισχύει για κάθε μήνα που το υπόλοιπο του λογαριασμού είναι τουλάχιστον 300€ και υψηλότερο κατά 1€ από αυτό του προηγούμενου. Σε αντίθετη περίπτωση, ισχύει επιτόκιο 0,10%.

18218

www.piraeusbank.gr

ΤΡΑΠΕΖΑ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ